

Den Frisindede.

6te Merg.

Torsdagen, den 19de Marts, 1840.

Nr. 33.

Redigeret og udgivet af Claudius Rosenhoff.

Motto: Non haberi, sed esse.
Ei blot synes, men være.

(Tycho Brahes Symb.)

En Formæg.

Stiøndt jeg vistnok ingenlunde
Hade kan „Fuldendtheds“ Form,
Troer jeg dog, at ei den runde
Burde være Penges Norm;
Den tør være Mæræg til,
At de her ei blive vil.

Da vi nufortiden trænge,
(Om end blot for Mænetræk)
Til at have andre Penge,
Var det godt, de løb ei væk;
Blev de myntet i Kvadrat,
Var for Sligt vel Grændse sat.

Dog, en Cirkel at quadere
Lærtes ei til denne Stund,
Derfor maa vel ogsaa være
Stats- og Pengeformen rund,
Saa at Penge, saa at Stat
Glide let og løbe glat.

Om Mæg, og Accord med Creditorer.

Mæg bestaaer deri, at En enten for udlaante Penge modtager Forskrivning for en høiere Sum, end Debitor virkelig har erholdt, eller at En af en udlaant Capital oppebærer høiere end den tilladte Rente.

Naar undtages Assistentshuset og en særskilt allerhøieste Tilladelse til at tage større end almindelig lovlig Rente, der nu er 4 pCt., saa er, som bekendt, al Mæg strengelig forbudt, og straffes med Capitalens Confiscation til lige Deling mellem Angiver og Kongens Kasse. Naar, i Kjøbenhavn, Noget udlaaner Penge paa haandsaaet Pant, imod høiere Renter end Loven tillader, skal Den, som Samme angiver og beviser, ei alene have

sit Pant i uskadt Stand tilbage, uden at betale Det, han derpaa har laant, men Creditor skal endog bøde ligesaa Meget, som han paa saadant Pant har udlaant, hvoraf Angiveren erholder $\frac{1}{3}$. Og maa fra Assistentshusets Side inquireres angaaende saadant ulovligt Pengelaan paa Pant.

Forbudet imod Mæg har modt mange og vistnok meget begrundede Indsigelser. Der er anført, at det tildeels er et Indgreb i personlige Rettigheder, og i Cierens Raadighed over Sit. Vistnok er nødvendigt, at den Enkelte i en velordnet Stat maa underordne sig det Høies Vel, og maa derfor give Afkald paa visse naturlige Friheder, han ved ikke at leve i nogen saadan Stat uhindret kunde nyde, om det saa behagede ham. Men det synes just ikke at være saa aldeles nødvendigt for det Høies Vel, at der befales Borgere: saa Meget og ikke Mere maa Du have i Fordeel af Dine Penge. Desuden kunne Penge retvel ansees som et Slags Værer; og ligesom nu ikke Loven forbyder denne eller hiin Handlende at tage mere end 4 pCt. i Advance for hans Handelsartikler, ligesaa uberettiget maa det synes, at den vil blande sig i Pengehandelen. Rigtig nok er der fastsat Tært for Adskilligt, saasom Brød, Apothekersægter ic.; men her er ogsaa Taler om et Privileg, hvorved Concurrancen hæmmes, ligesom ogsaa andre Omstændigheder tale for dette Indgreb i Borgernes Rettighed. Endvidere er der med Hensyn til Mæglovgivningen anført, at det altid er en mislig Sæg at foreskrive Love, der ideligen kunne illuderes eller omgaaes, og hvis Haandhævelse i dette Tilfælde næsten kan kaldes umulig. Hvad man har foranstaltet til Debitorernes Tært, bliver derfor nu som oftest til deres Skade, og det vilde være at affectere Uvidenhed, om Noget vilde paastaae, at ikke Mægriet er i fuld Gang, saa at dagligen — naturligvis paa en indirecte Maade — hiint Forbud overstrides, være sig nu enten i Form af en Douceur til den implicerede Com-

gelig ere saadanne Gjældsbeviser at ansee for et Slags Actier, der maae stige og falde i Prisen efter som Debitorens Udfigt til Tronen er meer eller mindre sandsynlig, eller ogsaa er deres Cours ahsængig af hans tilfældige Finantsforbedring, være sig nu ved Arv, Giftermaal eller et nyt Laane-Arrangement. Hertil kommer endnu, at en Prinds af Blodet ikke retvel kan kjende eller selv personligen henvende sig til bekjendte Penge-mænd; der maa altsaa ageres ved forskellige Mellem-handlere, saa at han muligen, naar Laanet stæer paa anden og tredie Haand, ikke erhælder mere end den halve Sum af den han har skrevet sig for. Fordringen kjøbes da maaskee af en eller anden Speculant langt under dens paalydende Værdi. — og da kan der, seet fra en mindre streng Morals Standpunct, maaskee være Skin af Ret for at accordere.

Vilde man spørge os, hvad en Creditor under saadanne Omstændigheder skulde gjøre, da maatte vi ærligen svare: Er han en fattig Mand, da lad ham gaae ind paa Accorden, selv om der kun bydes 50 pCt.; thi Noget er her bedre end Intet, og er Pengevæsenets Tilstand paa Grund af Landets Forsatning precair, kan Ingen vide, hvad de kommende Dage ville bringe. De Kongelige Værn forses af Kongen med „nødvendig og reputeerlig Underhold, deres Stand nogenlunde gemes, hvorimod de og i alle Maader skulle lade sig noie, enten de i rede Penge eller i Landgods bliver aflagt, og dersom Landgods, være sig under hvad hoi Wretitel det være kan, dem forundes og tillægges, skulle de den aarlige Indkomst, Nytte, Brug og Frugt alene deres Livstid have sig at tilegne,“ altsaa er en sliq Fordring ingenlunde i juridisk Henseende at sammenligne med enhver anden privat. — Er derimod Creditor ikke i saadanne Omstændigheder, at 50 Rdl. idag er ham tjenligere end 100 Rdl. om længere Tid, da vilde vi maaskee svare ham: Tag ikke det Halve som Naade, men begjær det Hele som Ret; Du har ikke med Prindsen her at bestille anderledes end som Undersaat til Undersaat; han, mindst han, skal give noget forargeligt Exempel, hvorved en ærlig Mand maa rødme. Gaae selv til ham, viis ham Fordringen og hans Underkriovt, sig ham, at dersom han ikke betaler Dig den uaffortede Sum med paaløbne Renter skadesløs, da sælger Du Fordringen, hvor lidt Du saa faaer for den, til den første den bedste Agent for et fremmed Hof, eller paa Børsen i Hamborg, London eller Amsterdam til hvilken som helst Høistbydende. Siig ham, at vel kan Kongen,

ifølge Kongeloven, ikke bindes af sine Undersaatter ved nogen Sed eller foreskrevne Forpligtelser, og selgelig ber han endnu mindre svare til den Gjæld, en Prinds ham uvedkommende har paadraget sig, om det endog er hans Estermand paa Tronen eller hans kjæreste Slægtning; men han vil dog nok vide at tilholde Skyldneren ei at svigte den Ærlighed og Ære, der smykker den ringeste Vorgeres Huus, og hvis Savn i Nærheden af Tronen ikke Hoffets Pragt og Glæds kan erstatte.

Ænheds-Artikel.

Kjøbenhavn.

I blandt de Forandringer, vi tor forvente, horer efter Ferlydende nok ogsaa den, at alle Statens Embedsmænd lidt efter lidt sættes paa fast Gage, hvorved det saa skadelige Sportelsystem med Tiden vil bortfalde. Man har saaledes hort at det Kongelige General-Toldkammer og Commerce-Collegium allerede sidst i forrige Aar skulde have fuldført et saadant Gageringsreglement for hele Toldvæsenets Embedsmænd, samt derefter indsendt dette til Finantsernes Erklæring. — Der er vel Intet erfaret herom senere, men man formoder, at denne saa vigtige Sag, hvis Afgjørelse med den største Længsel imodsees af saamange Embedsmænd, og navnlig er de nu saa maadeligt aflagte og saa høist trængende kjøbenhavnske Toldbetjentenes eneste Haab, ikke vil henligge uafgjort og forglemt i en eller anden Portefeuille, men derimod fremmes med en til dens Vigtighed og Indsigelse paa saamange Familiers Vel svarende Hurtighed.

— Da Dampskibsfarten imellem Kjøbenhavn og Kiel skal tage sin Begyndelse idag, Torsdagen den 19de Dennes, — saa vilde det være meget gavnligt for de Reisende, om det saa længe forventede Dragerselskab ogsaa kunde træde i Kraft fra samme Tid, for at raade Ved paa den hidindtil bestaaende Bemestring af Passagerernes Reisesager.

A.

— Thorvaldsens Ophold paa Nysøe har været saare heldbringende for Kunsten og vil maaskee blive det end mere. Han har udført Skizzen til Christian den Tjerde, der i Mandags blev tagen i Dieslyn af Hs. Majestæt Kongen, hvilken Statue skal støbes i Bronze og forgyldes, men — desværre! begravet i Nøeskilde Capel. Foruden dette og flere andre Arbejder har den udtømmelige og flittige Mester ogsaa udført Skizzen til et Hautrelief: Kristus paa Beien til Golgatha, der skal anbringes i Fruekirkes Alterkuppel. Dette geniale Kunstværk vil upaatvivlelig gjøre gribende Effect i det ode Rum bag den store Kristusfigur. Omtrent 60 Figurer i næsten naturlig Størrelse, og saa ophøiet at nogle fremtræde i fuld Rundhed, danne Toget. Her seer man Frelseren med Korset, som Simon hjælper ham at bære; jamrende Kvinder, den fortvulvende Moder, Bodler slæbende med Marterredskaber og trækkende affted med de tvende Noverer, romerske Krigssoldater; Pilatus, der toer sine Gænder i Ukyldighed, og flere andre Grupper og enkelte Figurer, der danne de herligste Modsætninger og den rigeste Afvevling. Det høieste Noverende og det

dybeste Grelle maae paa eengang tiltrække og ryste Beskueren, som nu her ved Kunstnerens Fremstilling ikke behøver megen Phantaste for ret levende at kunne følge Forløseren paa den sidste Smertensvei. — Det hæderlige Hverv at modellere Arbeidet under Thorsaldsens Tilsyn er overdraget Hr. Borup.

— Som et lidet Besiis paa den Koiagtighed, med hvilken Fattigvæsenets Regnskab fores, item den gode Control og strenge Revision som ved samme finder Sted, samt som et folgeværdigt Exempel paa Skaansel imod Debitorer, anføre vi Følgende:

I Mæret 1824, den 24de April, tilpligtedes Stomagerlauget, ifølge Politiretsdom, at betale Gaar og Pleie for en paa Almindl. Høspital indlagt Patient. Denne Gjæld, stor 15 Rbd. 46 f., betaltes den 31 Mai 1830 altsaa hele femten Aars Genstand. — Nu skulde Man rigtignok troe, at efter en sliq General-Revision, maatte alle saadanne ældre Restancer, navnlig den hvid Stomagerlauget angaaer, være afgjorte; men ingenlunde. I Begyndelsen af dette Aar, 1840, tilskrives den kongelige administrerende Direction for Fattigvæsenet i Kjøbenhavn Hr. Oidermanden for Stomagerlauget, og afferdrer ligerviis Betaling for tvende andre, Lauget vedkommende Personer; hvoraf den Enes Omkostninger andrage 4 Rbd. 27½ f., den Andens 18 Rbd. 55 f. Solv. Forsmæntes Indlæggelse fandt Sted i 1824 og Sidsmæntes i 1827; altsaa Restancer paa tretten og sytten Aar, som først nu ved en ved Fattigvæsenet foretagen Revisionsforretning ere befundne at henseaae uafgjorte i Fattigvæsenets Hovedbøger. — At saadanne skinnede Fordringer maae foraarlage betydelig Confusion i Laugets Regnskab, er let at indsee, saa meget mere, som uden Lov den aftrædende Oidermand maae sørge for at Alt er i Orden til Eftermanden. — Med al Afgtelse for tolerante Principer, forekommer dog en saadan Genstand os mindre tilraadelig; men begribeligt bliver det heraf, hvor vankeeligt det maa være at hitte Nede i Fattigvæsenets hele Maskineri.

— Publicums Forventning at høre Kunstnerparret D. H. Wolffs Præstationer, blev skuffet. — At faae en Concert arrangeret lod sig, som bekendt, ikke gjøre uden at udsættes for en altfor stor Risico. Senere indleedes en Underhandling med Theaterdirectionen; men det gjordte Tillud fra dennes Side (efter Forlydende 50 Rbd. for begge Kunstnere) fandtes saa utilfredsstillende i Sammenligning med hvad der ellers ydes, at Brodrene W. ansaae det under deres Værdighed at entreere paa et saa lidet nobelt Forslag, og ere saaledes afreiste, efterladende sig et venligt Minde hos Enhver, der benyttede Leiligheden til at gjøre sig bekendt med den Enes fortrinlige rene Spil og den Andens Virtuositet paa et saa ubekendt og vankeeligt Instrument.

— I denne Tid (Søndag, Mandag, Onsdag og Torsdag. Aften Kl. 7) forevises i Hôtel du Nord i Biinggaardstræde nogle „Sceniske Tableauer,“ der, om de end ikke have noget særdeles kunstnerisk Værd, dog nok fortjene at tages i Die-

slyn. De mere især Børn ved de smaa betægelige Figurer; fornemmelig de catholiske Processioner i en Kirke, og den brillant oplyste Maiferade-Sal, hvor mange pudsig Scener og Grupper foresalde, saaledes ser Man blandt Andet den fra det Dramatiske Kabinet besjendte Laster-spiller her en miniature erequere sine Kunststykker.

— I den nye Bazar i Stockholm er af Hr. A. Bonnier anbragt et Boghandels-etablissement, der siges at være det eleganteste og beqvemteste i Hovedstaden. Bogladen — hedder det — er indrettet som en Bibliotheksal, hvor Bogerne ere ordnede systematisk, saa at Kjøberne lettelig selv kunne udsøge Bøger i det Fag, de ønske sig forshnede med. I Bogladen ere tillige Divaner og Borde, deels for Læsning, deels for at bese Kjøberne o. s. v., og der er tillige paatænkt i Forbindelse med denne smagfulde Indretning at arrangere et Læsekabinet eller Selskab i samme Locale.

— Fra næste Quartals Begyndelse vil den Berlingske Tidende udgaae med 4 Spalter paa hver Side, uden nogen Forhoielse af Abonnementsprisen.

— Paa Hofmusikhandl. G. E. Løse & Olsens Forlag, trykte hos Bog- og Bodestrykker J. D. Øvst, ere udkomne: „Melodier til de af „Selskabet for Trykkefrihedens rette Brug“ udgivne fædrelandshistoriske Digte,“ ved N. P. Berggreen. Denne smukke Samling, der er tilegnet Hds. Majestæt Dronningen, „Folketsangens hoi Belynderinde,“ koster siist heftet 4 Mt. 8 f. — At kunne virke til Folketsangens Forædling har steds været Hr. Berggreen's Indlingsidee, og den er saa Kjon, at den vistnok fortjener enhver Dyrkning. Ogsaa nærværende Arbeide har fortrinlig Kraa paa Dyrkerfæmhed. Melodierne (40 i Tallet foruden 8 som „Tillæg“) ere tillige arrangerede for Claveeret, og tildeels ledsagede med interressante Oplysninger i Indledning; Man erfarer saaledes, hvem Componisten er til „Danmark, deiligst Bang og Bænge.“ — Foruden adskillige smukke Melodier af Hr. B. selv og af ældre, ubekjendte Tonedigtere, finder Man Arbeide af Joh. Hartmann, P. C. Krossing, J. C. F. Kallenbach, G. G. F. Weyse, E. Kunzen og N. Bay. Hr. N. B. Gade har leveret 5 Melodier, hvoriblandt en til Jngemanns Digt „Kong Waldemars Jagt“ (Paa Sjølunds fagre Stetter 2c.) Det forekommer os imidlertid, at denne unge Kunstner over det Grammaticalske tilfødesætter vel meget det Digteriske. Hans Compositioner ere vistnok grundige, derimod neppe meget melodieuse eller cantabile; og med al Respect for Harmonien, antage vi dog, at det er Melodien og ikke denne, der lever og skal vedblive at leve i Folketsange. Vi troe, at Hr. Berggreen i saa Henseende har fundet den rette Midtvei.

Litterairt Bilag.

Med dette Nr. følger en Subscriptionsplaa paa en ny Udgave af „Musäus Volksmärchen der Deutschen,“ 6 Bind med Staalstif.

⚡ Dette Blad udgaaer 3 Gange ugentligen, og tilbringes Abonnenterne for 6 R 12 f. Quartalet. Man tegner sig for det enten hos D. H. Boghandlere Søst (Gothersgade Nr. 349) Klein (Wimmelsstædet Nr. 23), P. C. Philipsen (Gothersgade Nr. 335), Keitzel (St. Kjøbmagergade Nr. 6), Steen (Vitestræde Nr. 124), Hr. Boger. Trier (Gothersgade Nr. 333) eller hos Red., (Lavendelstræde Nr. 94, 2 Sal) hvor ogsaa Bidrag bedes afleverede. — Redactoren træffes almindeligviis hjemme hver Formiddag fra 10 til 1.